

Vidéki levelek.

I.

Szki c z ó, májushó 25.

Tiszte't Szerkesztőség! A f. évi január havi füzetben tett jelentésemet van szerencsém ezennel kiegészíteni, jobban mondva, kötelességemnek tartom a fagyokozta károk szomorú következményeit, melyeket itt észlelni alkalmam vala, megismertetni.

Anyi határozottan megállapítható, hogy ezen a vidéken is t. i. Bars és Nyitra megyékben a felsőbb fekvésű helyeken az elmúlt télen a hőmérséklet állandóan magasabb volt a széles völgyekben s a síkságon uralkodottnál. Itt ugyanis az egész tél folytán három különböző helyen felállított hőmérőn naponta tett észleletek bebizonyíták, hogy a hideg soha sem haladta túl a 13 fok Reaumurt, holott ugyanakkor 1—2 óra járásnyi távolban lévő vidéken egész 23 fok R.-ig szállott volt le, s ezen arány hetekig állandóan majdnem változatlan maradt.

A nagy hideg okozta károk az alantabb fekvő vidékeken főleg a gyümölcsfákban tetemesek; a legvénebb gyümölcsfák tövig kifagytak, évszázados diófák nem kevésbé, mint a faoskolák összes csemetéi; holott itt helyben p. o. a gyümölcsfák az idén gyönyörűen virágoztak, s ha csak a minapi dér nem ártott nekik, dús termést ígérnek.

Mindazonáltal a kemény tél minálunk sem mult el nyomtalanul s én a károkat, melyeket okozott, inkább az állandó száraz hidegnek tulajdonítom, mint a 23 fok maximális hidegnek, mely úgyszólván minden télen előfordul a nélkül, hogy kárt okozna.

Január havi levelemben a tengeri fenyő jövője fölött fejeztem volt ki aggodalmaimat; ma már sajnálattal constatálhatom, hogy ezen szép fának minálunk nincsen jövője. Nehány száz gyönyörű példány közül csak egyetlen egyet valék képes találni, a mely, daczára megvörösödött tüleveleinek, szépen hajt, s úgy hiszem, életben marad, és kettőt, melyekben még némi élet lapang, a többi tökéletesen kiszáradt. A Zsitva-völgy mentén

fekvő kertekben a tengeri fenyő szintén tökéletesen elfagyott, sőt imént vett értesülésem szerint Somogy megyében is, egy előttem ismeretes pagonyban lévő gyönyörű, mintegy 20 éves tengeri fenyők végképen elfagytak.

A jegenyefenyő a síkságon fekvő kertekben sok helyt vörös színt öltött, valamint csekélyebb mértékben a luczfenyő is, magasabb fekvésben azonban kevésbé, s eltekintve attól, hogy régibb tűleveleiket valószínűleg előbb fogják ezen fák lehullatni, mint rendes viszonyok között, egyéb kárt, úgy látszik, nem szenvedtek, csak a múlt heti dér pörkölte meg a fiatal hajtásokat helylyel-közzel, kárt azonban legfeljebb a fiatal csemetékben okozhat.

Diadalmasan ellentállt a kemény télnek a sima fenyő, valamint a hegyekben úgy a síkságon, nem kevésbé az erdei fenyő is, de csak is egyedül a fekete fenyőről állíthatom azt, hogy a kemény hidegnek semmiféle hatását sem észlelhettem rajta, bár százakat, ezreket néztem meg azóta vizsgáló szemmel.

A vidékbeli nagyobb parkokban, melyek jobbára a síkságon fekszenek, a ritkább tűlevelűek közül elfagytak, *Abies pinsapo*, *A. nordmanniana*, *Wellingtonia gigantea*, stb., félig megpörkölve, de életben maradván láttam tiszafa példányokat; *Cupressus lawsovianá*t és több *Juniperus* fajt tökéletesen érintetlenül találtam, holott minálunk a *J. communis*, a mi közönséges búsfenyőnk, megsokallotta a hideget és sok helyt vörös köntöst öltött. A síkságon nem bírtak ama szép növények az üvöltő boreásnak ellentállani s íme, tekintsünk a Kárpátok közé, például a zord éghajlatáról elhíresztelt kedves kis Selmeczvárosba, azt látjuk, hogy szép botanicus kertjében kevés kivétellel úgy diszlik ma is az örökzöld flóra, mint az ezelőtti években.

Egy növényt kell még felemlítenem, mely úgy látszik, nagyon is megsokallotta az állandó hideget, ez a *Spartium scoparium*, vulgariter nyúlfű; a hol védve volt, ott életben maradt, de exponált téren nemcsak 7 láb magas hajtásai, fája, de talán gyökerei is elfagytak; itt helyben van egy 10 öl széles pászta, egy fiatal fenyvesben, éjszaktól délnek irányozva, mely ezelőtt 7 évvel nyúlfűvel el lőn vetve, s egy

majdnem áthatlan, öl magasságú sűrűt képezett, junius hóban aranszinű virágjaival elbájoló látványt nyújtván, ennek ma, úgy látszik, tökéletesen vége van, mert alig észlelhető minden századik gyökön egy kis életjel.

Ennyit multkori levelem kiegészítéseül; úgy hiszem, gyarló ösmereteimet kimerítettem s nem mulasztottam el valami lényegest felemlíteni.

Túlélvén a fent elősorsolt bajokat is, most már egész máshol jár az eszünk! Itt van május hava s az erdőtörvény életbeléptetésének ideje!

A vidéki publicum ezt a csodaszülöttet (szerinte az,) kíváncsisággal párosult aggodalommal várja; mi pedig, a kik ezt a kis csodaszülöttet szeretjük, mi alig várjuk, hogy mutatassék be a nagy világnak, mert hát igen sok csodálatosat mesél róla a világ, a minék a fele sem igaz, s a nagy közönség szívesebben hallgatja a csodás meséket, mintsem hogy áttanulmányozná ama 213. §-t figyelemmel.

Egy kis hűsítőszer vagy inkább hideg zuhanyfürdő gyanánt szolgált ama minapi hir, mely szerint a kincstári erdők újra a bányászat kezelése alá bocsájtatnának; előttem hihetetlen ez, hisz ezen kérdés régen túlhaladott álláspont, képtelenségnek tartom a régi Schlendrián-ba (magyar kifejezést nem tudok erre, talán csak ezután fogja az Akadémia kitalálni) való visszaesést; akkor kár volt erdőtörvényt javaslatba hozni, ha a kormány azt a régi hires erdőkezelést akarja életbe léptetni, melyet még ma is a bányavidékek kopár hegyei hirdetnek. Denique minálunk az erdőnek ellenségei megszámlálhatatlanok és soká fog még tartani, míg azt egy szigoru törvény sikeresen meg fogja tudni védeni, pedig helyesen irta volt ezelőtt ötven esztendővel Gáty István az erdőről szóló értekezésében (I. Tudományos gyűjtemény, 1833-iki évfolyam) azon passust, ahol az erdőt szelid adósnak nevezi a ki kamatot is, tőkét is vissza fizet, ura tetszése szerint. Ezen rég ösmert bajok felemlítése után még csak néhány észrevételt vagyok bátor azon, tavali novemberhavi füzetben megjelent cikkre tenni, mely a kincstári uradalmi vadászatokról szól

A vadállomány emelésére célzó intézkedéseket, melyek egyik-másik kincstári uradalomban foganatosítottak, szerző ur nem tartja elégségeseknek, én pedig úgy, ahogy azok ott felsorolhatnának elége célhoz vezetőknél tartom, feltéve, hogy az erdőben a legeltetés a kellő korlátok közé szorítottatik, mert hogy a kincstári uradalmakban költséges vadászati apparatus állítottassék fel, vagy drága pénzen tenyészanyag szereztessék be, (csak így lehetne a vadállományt gyorsan felszaporítani) ez úgy hiszem, tekintvén a bizonytalan kamatozást, ma még idő előtti volna; ama másik uton pedig minden nagyobb költség nélkül is szép vadállomány elérhető.

Ami a nyulatokat vagy sózókat illeti, ezekre nézve szerző ur más szaktársak ama aggodalmát említi fel cikkében, miszerint ezek az orvvadásznak nyujtanának leginkább alkalmat, hogy tilos mesterségét azok közelében üzze a legjobb sikerrel. No bocsánatot kérek, de ez engemet egy caricaturára emlékeztet a „Fliegende Blätter“ című lapban, ahol az aggodó hitves férjét reá akarja birni, hogy vigyen magával az utra mindenféle fegyvert, emez pedig az ajánlatot ijedten visszautasítja, mondván: „ha engemet megtámadni találának az uton, még meg is ölhetnének fegyvereimmel!“ — A hol a sózók ily aggodalmakra adnak okot, ott ugyancsak gyenge lábón állhat az erdő őrzése!

Igaza van szerző urnak, hogy az okszerű vadászat gyakorlatára az erdészeti személyzet a temérdek gazdasági és ügyészégi teendőök halmaza miatt ma-holnap tökéletesen képtelenné válik; de kérdem én, kívánatos-e, hogy az erdész bureaucratává váljék? S ha az erdészek, szerző ur szerint, nemsokára csak a védszemélyzet jelentéseiből fogják esmerni az erdőt, nem-e fogja ez utóbbi ezen visszás állapotot idővel nagyon megérezni? Én úgy vélekedem, hogy igen! A jövő kornak bureaucrata erdészei az íróasztalnál fognak a térképek és rubrikák fölött görnyedni, üzemtervek felett tanácskozni, s az eredmény majd az lesz, hogy „Roma deliberante, Saguntum perit.“

Ezen állapot tarthatlansága, úgy hiszem hogy már felismertetvén, nemsokára orvosoltatni is fog s akkor annak a vadászati viszonyokra való káros befolyása is el fog enyészni.

Tökéletesen helyeslem czikkiró ur azon nézetét, miszerint több jövedelmet hozna a bérlet, ha gazdag vadászatkedvelőknek adatnának bérbbe a kincstári vadászati területek, de igen tartok attól, hogy sok helyt temérdek izetlenségnek, kellemetlenségnek volna a kir: erdész ily viszonyok között kitéve, sőt ha fegyverviselési s használási joga is korlátozva volna, nem ritkán személybiztonsága is kockáztatva lenne.

Hogy a vadászati jogért járó haszonbér roppant alacsony, az tény; vannak mindazonáltal kivételek, de ezzel nem akarom mondani, hogy dicséretre méltó kivételek. Van tudomásunk olyan vadászati bérletről is, igaz, hogy nem kincstári, csak hasonló jellegű birtokon, ahol a bérösszeg, a 20 frt, mond húsz forintot sem üti meg, s ez az egyenes haszonbérleti összeg, de a vele járó, (nevezük indirect haszonbérnek) mindenféle szolgálmány a nagy vadban s apró vadban huszszor annyit is kitesz, s ezt kénytelen a szegény, irodai munkával elhalmozott erdész ur, a ki az olesó (sic) bérlet élvezője, kellő időben a sátoros ünnepekre előállítani, ha török, szakad. Nyugszik ekkor iroda, penna, kalamáris, minden, mert pecsenyét kell keríteni a felebbvalóknak és pedig sokat. Ugy hiszem Sapiienti stb! Ezen divó szokás helyett már mindenestre a bérbeadást óhajtanám alkalmazva látni s úgy hiszem, az illető erdész ur is könnyebb lélekkel mondana le terhes kiváltságáról.

Tisztelt Szerkesztő ur

régi hive :

Szerémi.

II.

M.-Szigeten, júniushó 1. 1880.

Tekintetes Szerkesztőség! Az „Erdészeti Lapok“ folyó évi II-ik füzetének „Vidéki levelek“ rovatában PISO Cornél S. tagtárs által, a bustyaházai erdőhivatal kerületében tett tapasztalataival kapcsolatosan, egy minden alapot nélkülöző s valótlan tényt közöl, minek folytán indittatva érzem magamat úgy saját, mint itteni collegáim nevében a következő helyreigazítás közvételét kérni.

Nevezett tudósító egy eszme keletkeztéről tesz említést, mely az itteni igazgatósághoz tartozó erdőgyakornokok össze-

jövetelét czélozza, egyrészt a collegialitás és barátság táplálása és fentartása, másrészt pedig az egyes erdőhivataloknál szerzett tapasztalatok egymás közötti megbeszélése stb. stb. szempontjából. Ezen eszme mindenesetre szép és üdvös, s nem hiszem, hogy találkoznék az itteni erdőgyakornokok közt egy is, ki ezen eszme megvalósulását szívből ne kívánná.

De miután ez eszme ma nap is csak eszme, s mikénti valósíthatásáról, sajnos, eddig szó sem volt, megdöbbenve olvastuk Piso collegánk elég tapintatlan sorait, melyekkel szemben úgy magunk, mint az igazság érdekében kötelességünknek tartjuk kinyilatkoztatni, hogy ilyenemű értekezlet Trebusán nem tartatott, annál kevésbé Szigeten; a Boeskon tartandó s végleges megalakulást czélzó gyűlésről pedig eddigelé semmi tudomásunk.

E nyilatkozatunkkal annyival inkább tartozunk, nehogy hallgatásunk a Piso ur által közlött tény beismerésének tekintessék.

Maradtam

teljes tisztelettel
Vlkolinszky Jenő,
 m. k. erdőgyakornok.

Északamerika erdőségei.

Közli: Téglás Gábor.

Északamerika tenyészete egészen olyan egymásutánban lép fel, mint a keleti hemisphaeráé, csak hogy egy ugyanazon szélességi fok alatt ott tudvalevőleg hidegebb van, mint Európában. E különbség átlag 10^0 -ot tesz és valóban New-York (É. sz. 41^0) és Brüsszel (É. sz. 51^0) birnak egyenlő hőmérséklettel ($8^0 4$ és $8^0 3$) s e tapasztalat a keleti partra ép úgy áll, mint a nyugatira, csak hogy utóbbinál bizonyos fokok közt a különbség kiegyenlítődik, s mint az óvilágban, hol Szibéria Kamcsatka felé a keleti partok sokkal zordabbak. Itt is nyilvánul ez ellentét annak jeléül, hogy a szárazföld és